

NORGES BONDELAG

Lokallag i Norges Bondelag

Vår saksbehandler
Harald Velsand
Tlf. 22 05 45 56

Vår dato
2008-02-27
Deres dato

Vår referanse 2007/00601/010
Arkiv: 068
Deres referanse

Brev til statsministeren og lederne for regjeringspartiene

Vedlagt er brev Norges Bondelag har sendt i dag. Norges Bondelag henvender seg til landets statsminister og lederne for regjeringspartiene for å understreke alvorret i situasjonen, og hvor viktige årets jordbruksforhandlinger blir. Dette blir sendt nå, rett i forkant av Regjeringas budsjettkonferanse.

I tillegg sendes det pressemeldinger, det jobbes med presseoppslag om utspillet, og saken blir fulgt opp av fylkeslagene våre.

Vi håper at innholdet og budskapet i brevet også er til nytte for dere i den kontakten dere har med politikere lokalt, nå og videre framover våren.

Med hilsen

Harald Milli

Harald Velsand

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefaks:	E-postadresse	Internet:
PB 9354 Grønland 0135 Oslo	Schweigaards gt. 34c Oslo	22 05 45 00	22 17 36 68	bondelaget@bondelaget.no	www.bondelaget.no
Norges Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891		
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05.91392		

Statsminister Jens Stoltenberg
 Postboks 8001 Dep
 Akersgt. 42
 0030 OSLO

Vår saksbehandler
 Harald Milli
 Tlf. 22 05 45 04

Vår dato
 2008-02-26
 Deres dato

Vår referanse 2007/00787/006
 Arkiv: 434
 Deres referanse

Situasjonen i jordbruket før Jordbruksforhandlingene 2008

Soria Moria-erklæringen representerer både et skift og et løft i den landbrukspolitiske innretning og myndighetenes ambisjoner for utvikling av næringen. Gode formuleringer knyttet bl.a. til investeringer, inntektsutvikling og velferdsordninger har skapt en høyst tiltrengt optimisme og forventning om klart bedre rammevilkår ute blant bøndene.

Til tross for de politiske målsettingene, som styrkes av Soria Moria erklæringen, om at bøndene skal ha en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre ligger fast, har utviklingen gått i motsatt retning. Dette er erkjent av Regjeringen i St. prp. nr 77 (2006-2007) "Om Jordbruksoppjøret 2007 – endringer i Statsbudsjettet 2007 m.m." Her konkluderes det med at gjennomsnittlig prosentvis inntektsvekst både for den siste 5-årsperioden og den siste 10-årsperioden, er klart lavere i jordbruket enn gjennomsnittet for andre grupper. I 2006 hadde et gjennomsnittsårsverk i jordbruket en snittinntekt på om lag 160 000 kr, mens andre grupper lå på om lag 360 000. **Dette er en erkjennelse av at Stortingets målsetting ikke er fulgt opp.**

Ser en videre på inntekt i forhold til arbeidsinnsatsen, viser tallene fra Budsjettmennda for jordbruket at bonden må arbeide dobbelt så mye som andre grupper i Norge for å kunne oppnå samme inntekt. Norsk økonomi har gjennom flere år vært inne i en vekstperiode som har ført til rekordlav ledighet og en betydelig reallønnsvekst for de aller fleste grupper.

Manglende inntektsvekst har skjedd på tross av at jordbruket har hatt høy produktivitetsutvikling. Gjennomsnittelig årlig vekst i perioden 1971-2006 er 4,23 prosent for jordbruk og 3,86 for industri i følge SSB. Samtidig har antall arbeidstimer per gårdsbruk gått opp og ligger pr. 2007 på om lag 2 250 timer.

De to jordbruksavtalene, som så langt er inngått med sittende Regjering, har vært langt bedre enn de som ble inngått med forrige Regjering. Likevel uteblir store deler av forventet inntektsvekst hos bøndene. Bøndene holder ikke følge med den generelle inntektsveksten i samfunnet, og blir følgelig hengende ytterligere etter. Denne utvikling kan bli forsterket i

2008, ikke minst på grunn av sterk kostnadsvekst på en rekke nødvendige driftsmidler i matproduksjonen.

I løpet av de siste tre årene har byggekostnadene steget raskt. Det hemmer vedlikehold og utvikling av driftsapparatet i jordbruket, noe som er nødvendig for å møte framtidens utfordringer og dagens pålegg i dyreholdet. Nå varsles økte priser på mineralgjødsel på 60-70 %. Dette vil kunne innebære en kostnadsøkning i størrelsesorden 600-700 millioner kroner, eller om lag 10.000 kroner pr årsverk. **Denne kostnadsveksten må kompenseres fullt ut.**

For første gang på lang tid klarer vi ikke å tilfredsstille forbrukerens etterspørsel etter norske kjøttvarer. Markedsprognosene for 2008 viser betydelig og økende underskudd for storfe- og lammekjøtt. Samtidig er det økende forbruk av frukt og grønt, mens norsk selvforsyning er synkende. Dette skyldes manglende produktionsvekst, og en stor stigning i forbruk bl. a. som følge av økt kjøpekraft, og at vi blir flere mennesker i Norge. En slik situasjon gir selvsagt norske bønder en mulighet - en mulighet vi ønsker å utnytte. Når det ikke skjer, ligger hovedårsaken i dårlig lønnsomhet for produsentene.

Næringsmiddelindustrien er den nest største industrigrenen i Norge. Å fylle næringsmiddelindustriens behov for norsk råstoff, er avgjørende for å sikre viktige arbeidsplasser og verdiskaping over hele landet.

Regjeringen understreker i Soria Moria-erklæringen nødvendigheten av å sike et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet. Dårlig inntektsutvikling i jordbruket over lengre tid, har imidlertid ført til manglende investeringer i nytt driftsapparat. Økte krav til dyrevelferd og et enda mer miljø- og klimavennlig jordbruk, forsterker behovet for investeringskapital. **Dette må løses gjennom et investeringsprogram som finansieres uten å belaste den årlige inntektsramma.**

Globale utviklingstrekk som klimaendringer, befolkningsvekst, økt kjøpekraft ikke minst i India og Kina og økt etterspørsel etter fornybar energi, har endret prisenivået på jordbruksvarer. Nå preges verdensmarkedet av reduserte kornlagre og økte matpriser. Dette stiller verdenssamfunnet overfor mange nye utfordringer. Skal det skaffes nok mat til en befolkning som i det 21 århundre nærmer seg 10 milliarder mennesker, må matproduksjonen doubles, i følge FAO. Dette innebærer at vi må utnytte de muligheter vi har til å produsere mat også i Norge. **Denne utfordringen skal vi som bønder ta, men det forutsetter at inntektene kommer opp på et konkurransedyktig nivå som gjør matproduksjon interessant, også for framtida.**

Landbruket skal ta klimautfordringene på alvor og drive så klimavennlig som mulig, innenfor rammene av en økende totalproduksjon. Landbruket er innenfor karbonsyklusen, og derfor en del av klimaløsningen og ikke en del av problemet. Å erstatte større deler av forbruket av fossilt brensel med fornybar energi er en utfordring. Landbruket sitter på betydelige grønne energiresurser. Disse skal vi utnytte og skape grunnlag for verdiskaping og sysselsetting over hele landet. **Det krever langsiktige og gode rammebetingelser som i enda større grad stimulerer fornybar energi.**

Landbruket skal skaffe forbrukeren trygge, mangfoldige, smakfulle og sunne matopplevelser. Vi skal bidra til et vakkert og levende kulturlandskap og underbygge Regjeringens reiselivsstrategi med både mat- og naturopplevelser. **Grunnlaget for dette ligger i et sterkt og variert landbruk over hele landet.**

Rapporter fra hele landet underbygger det faktum at mange bønder nå teller på knappene om de skal fortsette som bønder, om de skal oppfordre kommende generasjon til å overta, eller om de skal avvikle drifta.

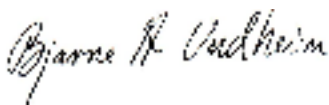
Norges Bondelag henvender seg til landets statsminister og lederne for regjeringspartiene for å understreke alvoret i situasjonen, og hvor viktige årets jordbruksforhandlinger blir. Kort oppsummert er situasjonen slik:

- Bøndene sakker akterut i forhold til alle andre inntektsgrupper.
- Det er et betydelige investeringsetterslep på norske gårdsbruk.
- Underskuddet i produksjon av norske råvarer må fylles, særlig for kjøtt.
- Forbrukerne har aldri brukt så lite av forbrukerkrona til mat som de gjøre i dag, drøyt 10 %.
- Internasjonalt stiger matprisene i rekordtempo, til tross for økende global produksjon.
- Kornlagrene er på et historisk lavmål, rundt nivået på begynnelsen på 1970-tallet.
- Anvendelse av matvarer til fornybar energi stiger.
- Matproduksjonen i verden må dobles i løpet av de neste to generasjoner dersom vi skal fø en befolkning som vil nærme seg 10 mrd mennesker. Da vil matproduksjonen måtte økes også i Norge.
- Klimaendringen gir mer ekstremvær som vil kunne ødelegge avlingene i viktige produksjonsområder.

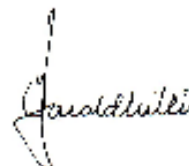
Summen av de utviklingstrekk vi ser i dag, innebærer at vi må produsere den maten vi har naturgitte forutsetninger for i Norge. Dette vil skje dersom bøndene finner det tilstrekkelig økonomisk interessant å produsere. Situasjonen krever tiltak både på kort og lang sikt for å sikre og utvikle norsk matproduksjon for verdiskaping og forsyningssikkerhet i de kommende år.

Vi forventer at Regjeringen og regjeringspartiene vil synliggjøre vilje til å satse på jordbruket framover. Jordbruksoppjøret er i så måte både en viktig samfunnsak og en politisk utfordring. Nøkkelen ligger hos regjeringen og det rød-grønne stortingsflertallet. **Resultatet må bli vesentlig bedre enn i 2007.**

Med hilsen

Bjarne A. Undheim

Harald Milli